

Maria Navarro Skarangerová (Norsko)

Narozena 1994, žije a pracuje v Oslu. Její prvotina s názvem *Alle utlendinger har lukka gardiner* (Všichni cizinci mají zatažené závěsy) se stala předlohou ke stejnojmennému filmu. Za druhý román *Bok om sorg. Fortellingen om Nils i skogen* (Kniha o zármutku. Vyprávění o Nilsovi v lese) získala Cenu Evropské unie za literaturu. Čeští čtenáři znají z překladu její další román, *Napořád Emily*. Jeho hrdinka na začátku příběhu otěhotní, ale přítel ji opouští a ona se stává svobodnou matkou. Kniha sleduje hrdinčin nesnadný všednodenní život. Vypravěč příběhu se snaží k Emily proniknout a mít pro ni pochopení, ale zároveň se při komentování jejího života neubrání řadě předsudků. „V určitém ohledu [Emily] představuje verzi mě samé,“ uvedla autorka v rozhovoru pro internetové stránky nakladatelství Host.

úryvek z románu *Napořád Emily* přeložila Jitka Jindřišková

Chudinka Emily

Zima a skoro celý den tma, ráno až do desíti. Emily (Em? Nebo snad Emmu?) probudí světlo, to je na ni dost pozdě.

Podívejte se na ni, jak tam leží s polštářem mezi nohama a s rukou na bříše, dívá se k oknu, z okna, venku je šedivo. Emily, takové smutné jméno, ponuré jako deštivý den, kdyby ji teď viděla nějaká stará babka, pohladila by ji po vlasech a řekla by jí: ale děťátko, copak tu v bytě děláš samo samotinké? Je čas vstávat, Emily, řekla by ta babka, nato Emily vstane, z povlečení se kromě jejího vlastního pachu line i jakýsi cizí, kvůli břichu se z postele vykulí, už je pozdě, tak pozdě, tělo má těžké jako kámen, připadá si hranatá, široká vpředu i vzadu, tlustá, kotníky má oteklé, obličej příliš plochý a příliš kulatý.

Prohlíží se v zrcadle. Zatímco po otci má nos, pleť, široká zápěstí, po matce zdědila vlasy. Nechce se tím zabývat, oblékne si svetr a kalhoty.

Její byt je malý, je v něm místo přesně pro dva, víc určitě ne. Malý obývací pokoj, ložnice, v ní postel, pod postelí šuplíky na oblečení, to se momentálně válí na hromadě u zdi, protože ho nezvládá poskládat (takže pořád nosí zmačkané věci a neustále vypadá jako špindíra, ačkoli dbá na čistotu). Malá kuchyně, stolek se dvěma židlemi, několik přiček, které oddělují místnosti, pračka ve sklepě. Když se snese černá noc, Emily v posteli dlouhé minuty a hodiny zírá do zdi a na strop, a protože spí málo, tráví spoustu času před televizí, pokud nemusí do práce. Televizi totiž zapíná, jakmile se probudí, a nechává ji běžet celý den, a to hodně nahlas, aby unikla vlastním myšlenkám. Díky rannímu programu, ve kterém kuchař peče velký bílý kus ryby, jí myšlenky vyskočí z balkonu, s plesknutím dopadnou na asfalt a jsou pryč.

Dívá se na telefon, na displeji vidí, že jí třikrát volala MÁMA a že minutu po třetím pokusu napsala zprávu: HALÓ, JSI VZHŮRU? MŮŽEŠ MI DÁT ECHO, AŽ SI TO PŘEČTEŠ? Nedá se žít a bát se o vlastní matku (jako se matky bojí o své dcery), když nikoho jiného nemáte, a Em teď skutečně nikoho jiného, než svou starou matku nemá, ale cítí, naskakuje jí husí kůže, že musí odpovědět okamžitě, aby matka neměla strach. Volá zpátky s vědomím, že matka telefon

schválně zvedne pozdě, a pokud Em zavěsí dřív, než matka stihne hovor přijmout, vyslechne si pak od ní: Nesmíš to pokládat tak rychle, mohla bych se rozplakat.

Matka se ohlásí až po třiceti vteřinách, Em je během vyzvánění počítá.

Em se jí zeptá, proč volala, a matka jí sdělí, že se dnes chystá vyrazit do města, napadlo ji, jestli Em nepotřebuje s něčím pomoci, jestli jí nemá dojít nakoupit. Em nechápe, s čím by měla potřebovat pomoci. Vyzní to neomalenež, ačkoli to tak nemyslela, a matka odpoví: No, já nevím, a Em přemýšlí, s čím by mohla potřebovat pomoci, netuší, co by to mělo být, možná vyměnit žárovku v koupelně. Matce řekne, ať přijde kolem čtvrté, jestli se jí chce, a ta souhlasí.

Chudinka ta, co se jmenuje Emily, dnes je, na den přesně, těhotná sedm měsíců, teď jsou jen dva, Em a rostoucí břicho, Em a dítě, poté co Pablo odešel, aby si vyřídil nějakou záležitost, jak prohlásil. Ano, tak to bylo, najednou byl pryč. Počkat, bylo to opravdu tak? Musím něco zařídit, řekl a na pár hodin se zamkl v pokoji, Em tehdy seděla na pohovce a dívala se na televizi, usnula, probudila se, Pablo byl pořád v pokoji, pak vyšel ven, přes rameno měl přehozenou černou sportovní tašku. Než odešel, Em se na něj podívala, Pablo jí pohled opětoval, Em uvažovala, na co Pablo myslí, kam se chystá, mrkl na ni, zavřel dveře, zamkl za sebou, Emily se dál dívala na televizi.

První dny po večerech čekala, poslouchala, jestli někdo nejede výtahem nebo nevychází po schodech nahoru, poslouchala, jestli před domem nezastavilo auto. Pak mu zkouší volat, vyzvání to a vyzvání, dokud to nevezme, hlas má nezúčastněný a ona se zeptá „co se děje“, Pablo na to „nic“, mluví lhostejně, Em zopakuje „nic, co to znamená“ a Pablo odpoví „nevím“, následuje dlouhá odmlka, „potřebuju bejt trochu sám a musím vyřídit tu záležitost s Ousmanem“. Em bubnuje prsty do okenní tabulky, řekne „sám, co to znamená“ a Pablo řekne „to znamená, že bysme si podle mě měli dát menší pauzu“, ona tomu nerozumí, nechápe, že se s ním rozchází, nebo to pochopit nechce, nechápe to, myslí si, že vyřídí tu věc s Ousmanem a pak, nebo ještě později, jí zavolá, ale kdoví.

Emily si na okamžik uvědomí, že ji opustil, ovšem jen na okamžik. Kdybychom ji v tu chvíli viděli, měla by velké, temné, unavené oči (když vás někdo opustí, přepadne vás pekelná únava), vypadala by jako hromádka neštěstí.

Potom ale pod polštářem v ložnici najde igelitku a v ní dvacet tisíc, a poté co peníze spočítá, oči se jí opět rozzáří.

Babka by podotkla: Děvenko moje, to se holt stává. Objala by ji a kolébala, až by Emily znovu usnula.

Pak by se probudila, a kdo by se na ni podíval, ptal by se, čím chceš být, až budeš velká?

Jednou matka Em řekla, že pokud touží po čelenkách a šminkách jako ostatní holky, musí si začít vydělávat vlastní peníze (matka měla před výplatou pokaždé tak hluboko do kapsy, že když byla Em sama doma, musela jí zavolat a dovolit se, jestli si smí vzít něco k jídlu). Nato se Em s vytištěným životopisem a motivačním dopisem vypravila do supermarketu a dostala svoji první práci.

Před domem nově položili černý asfalt, tmavá cesta se táhne z kopce od zábradlí hned u

Eminých dveří k nadzemní stanici metra, odkud Emily jezdí do práce, brzo, brzičko vyjde ze dveří (ze dveří v podstatě nemůže vyjít nepozorovaně) a přidržuje se zábradlí až dolů na nástupiště, aby neuklouzla na ledu, brzo, brzičko přichází do obchodu, aby všechno nachystala. Odemkne si, zprovozní pokladny, bankovní sekci, Marewan se přihlásí na počítač, připraví si smoothie a odskočí si, Em dá zatím vařit vodu a udělá si kafe. Em přinese balíky novin, vystaví deníky VG, Dagbladet, Aftenposten a pár menších. Marewan postaví židli k přeprávkám s jablky, Em se na ni posadí a vydechne, nastává čas věnovat se činnosti, kterou má Em na své práci ze všeho nejraději, zkontrolovat ovoce a zeleninu. Hledá drobné vady, naťuknutá jablka, flekaté banány, příliš měkká avokáda — někteří zákazníci jsou schopní avokáda úplně splácnout, aby si zajistili kompenzaci v dvojnásobné výši —, vyskládá pyramidu z pomerančů. Obere pár listů ze zelí a pár lístků z bazalky, potom se znovu posadí.

Em dokáže takhle zboží prohlížet celou věčnost, dokud se jí z umělého žlutého světla neunaví oči, dokud ji Marewan nepožádá, aby odpad vynesla a šla za kasu.

V jednu chvíli, před přestávkou, když urovnává noviny ve stojanu do obdélníku, jí pohled padne na maličkatou fotku v rohu titulní strany, je na ní Pablův kamarád Ousman. Rozevře noviny a v nich si přečte krátkou zprávu, že policie provedla razii v bytě klíčové postavy osloského podsvětí, u Ousmana, zajistila tam velké množství drog a v posteli našla těžce zraněnou osobu, téměř v bezvědomí. Policie žádá, aby se jí ozval kdokoli, kdo by měl k případu jakékoli informace.

Em čte s vytřeštěnými očima a s otevřenou pusou, tváří se pěkně hloupě, jako by to ani nebylo nepříjemné, ale vzrušující, jako by noviny psaly o ní samotné. Marewan na ni promluví: Co to tam děláš? a Em odpoví: Nic a odloží noviny stranou, aby si článek přečetla později. Na záchodě pak zavolá Pablovi, ale ten to nebere.